

Otto motor károsanyag- kibocsájtás szabályozása

λ szonda

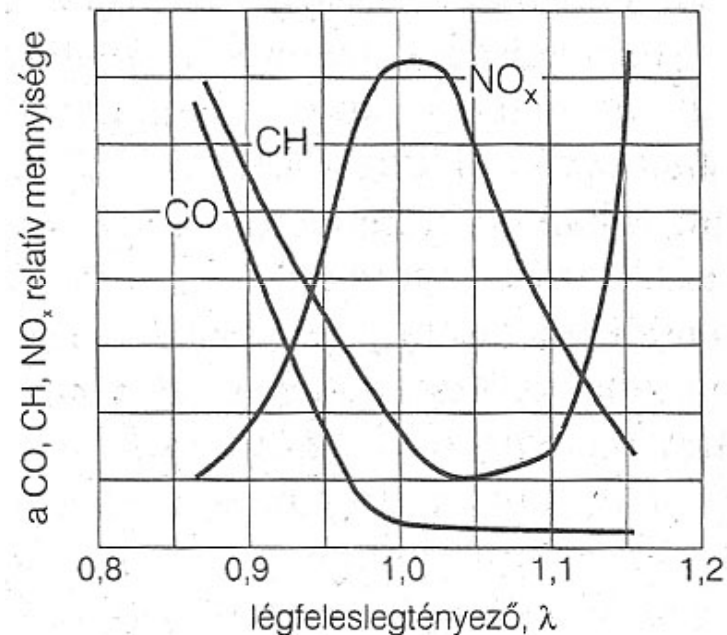
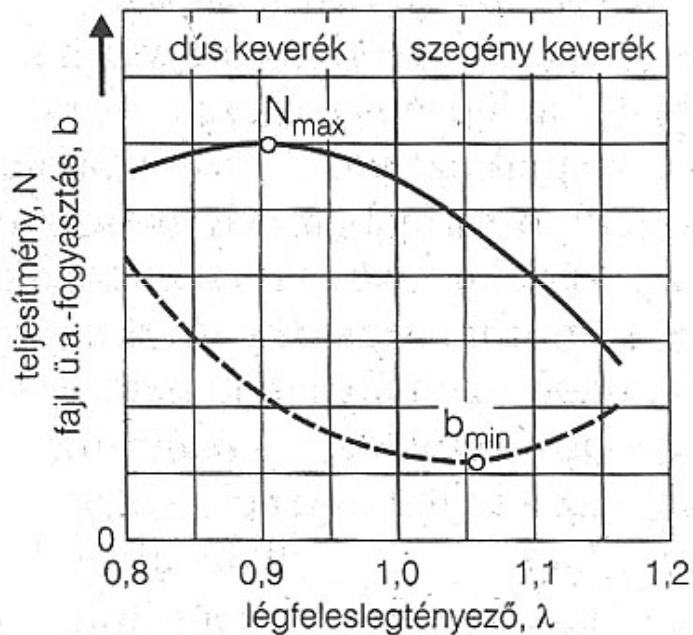
A motor üzemanyag-szükséglete

- Ideális levegő-üzemanyag keverékarány:
  - **14,7:1** (1 kg benzin elégetéséhez kb. 15 kg levegő szükséges)
- Légfelesleg tényező (lambda):

$$\lambda = \frac{\text{bevezetett}}{\text{szükséges}} \text{légmennyiség}$$

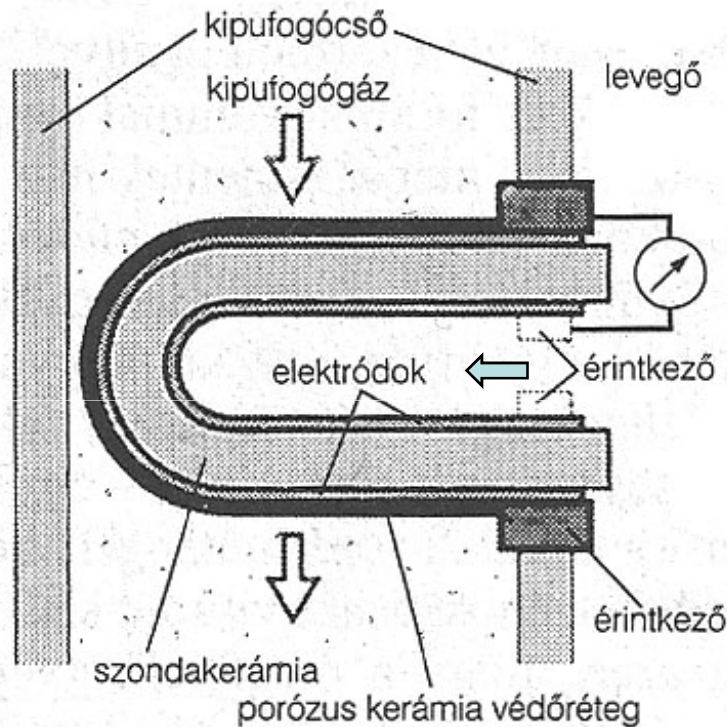
- $\lambda = 1$ (sztöchiometrikus érték); - a bevezetett légmennyiség megegyezik az elméletileg szükséges légmennyiséggel.
- $\lambda < 1$; - dúsított keverék (0,85-0,95); teljesítmény-növekedés.
- $\lambda > 1$; - üzemanyagban szegény keverék (1,05-1,3); alacsony fogyasztás, gyenge teljesítmény.
- $\lambda > 1,3$; - túl szegény keverék; a gyújtás kimaradhat (leáll a motor)

Üzemanyag-szükséglet és károsanyag-kibocsájtás

- Nincs minden szempontból optimális állapot
  - $\lambda = 0,9 \dots 1,1$ a legjobb

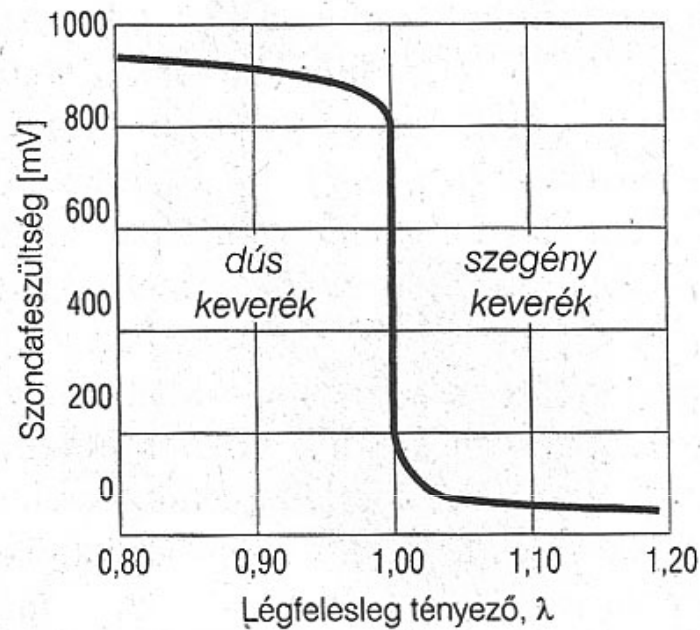
Lambda-szonda

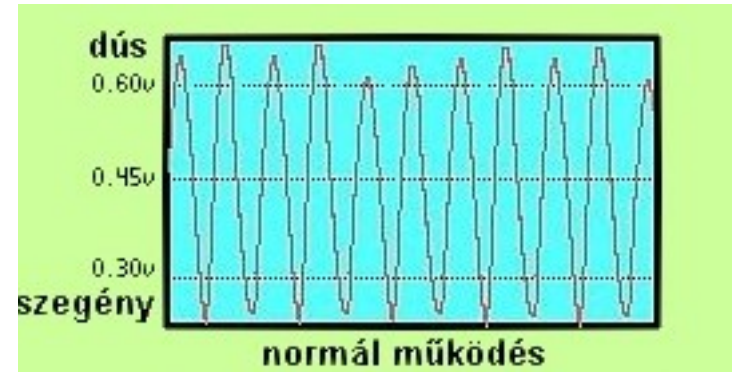
- oxigénérzékelő
- a kipufogógáz oxigéntartalmáról tájékoztatja a vezérlőt.
- Cirkónium-oxid alapú kerámiatest, gázáteresztő platina elektródákkal béleelve.
- Működési elv:
  - 350°C felett szilárd elektroltként viselkedik és

lehetővé teszi az oxigénmolekulák atomjainak diffúzióját a kipufogó gázok felőli, illetve a belső homorú oldala felőli (levegő) részéről. A két elektródán az oxigénkülönbség potenciálkülönbséget hoz létre (0,1 – 1V).

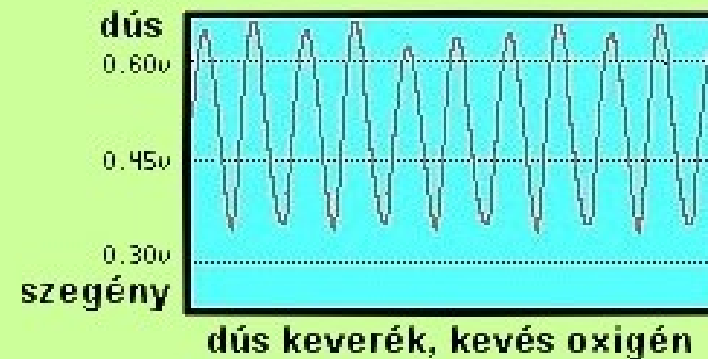
Lambda-szonda karakterisztikája

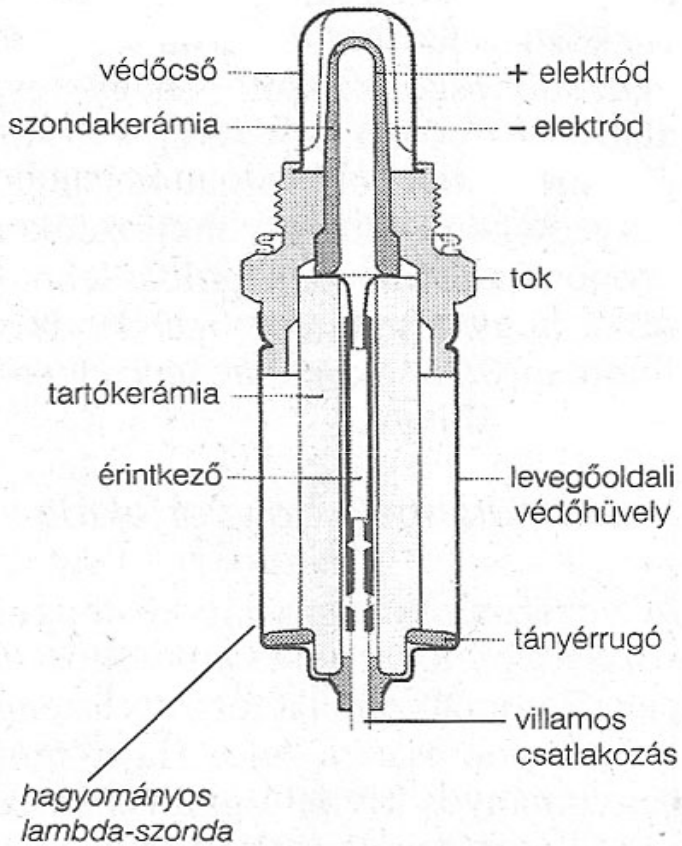
Üzemállapotok:

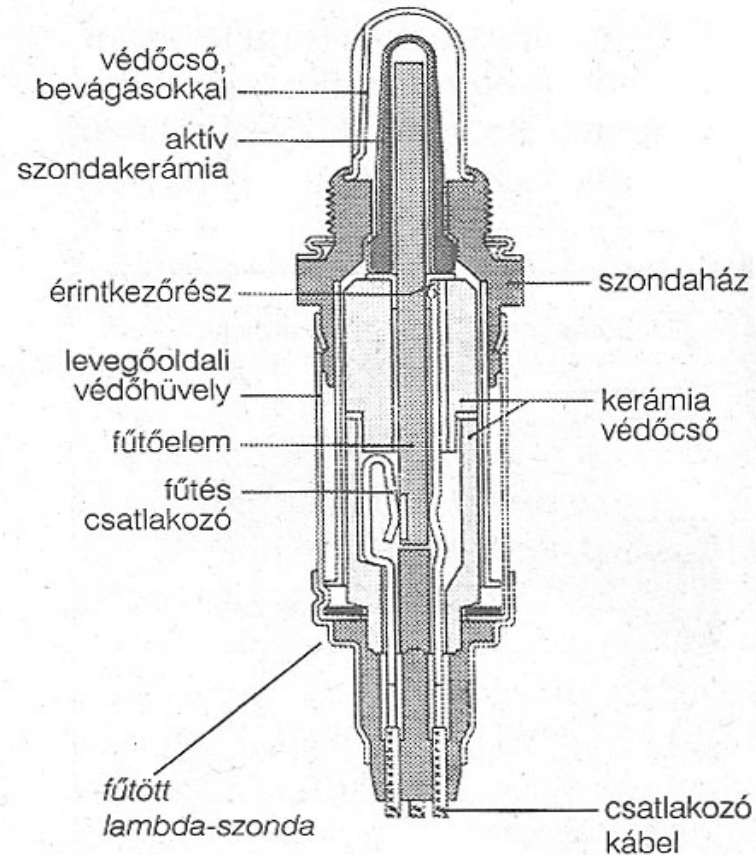
$\lambda = 1$ érték körüli meredek karakterisztikának köszönhetően a szonda feszültsége állandóan változik kb. 1Hz frekvenciával a minimum és a maximum értékek között (0,1 – 1V).

Lambda-szonda kivitelezése

Hagyományos, fűtés nélküli

Fűtött lambda-szonda

Lambda-szonda kivitelezése

-Típusai:

- Egyvezetékes (csak jelvezeték)

- Kétvezetékes (jelvezeték és test)

- Háromvezetékes (két vezeték a fűtőszálnak, egy jelvezeték)

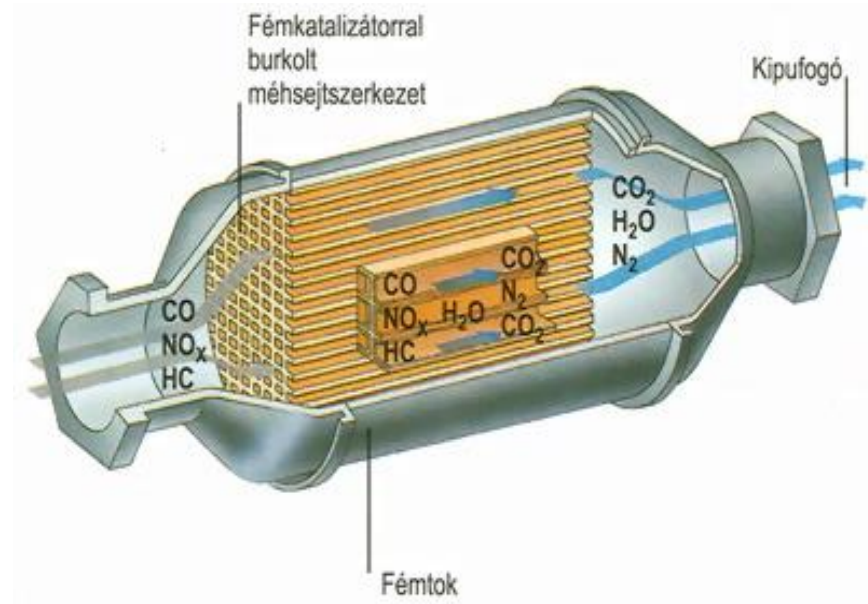
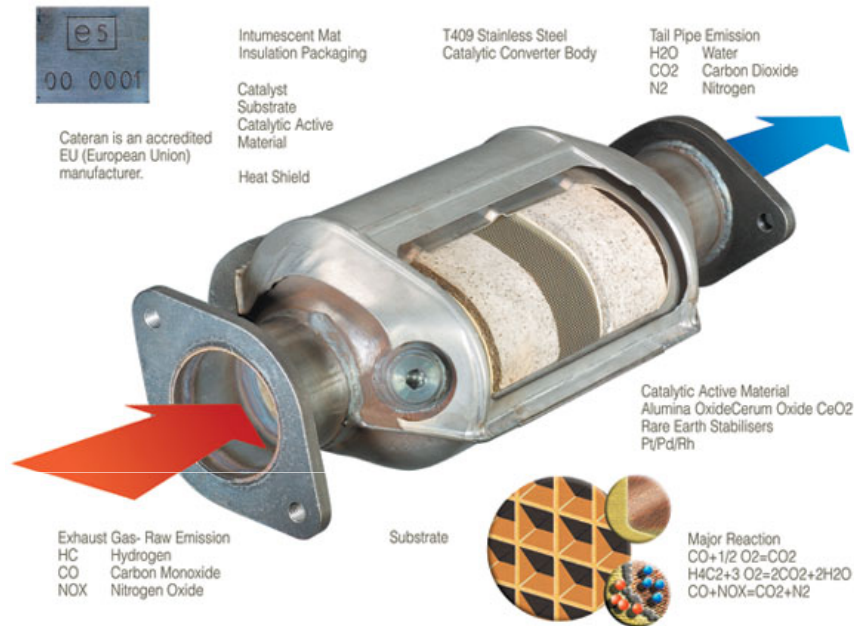
- Négyvezetékes (két fűtőszál, egy jelvezeték és egy test)

Katalizátor

- Feladata a káros anyagok (CO, CH, NO és NO₂) semlegesítése (CO₂, H₂O, N₂ és O₂)
- Típusai:
  - egyelemes; égés útján vízgőzzé alakítja a CO-t és a szénhidrogéneket. A NO-t nem redukálja.
  - kételemes; két egymásután kapcsolt katalizátor (oxidációs+redukációs katalizátor). Szabályozást nem igényel, de a NO-ok redukciója során ammónia (NH₃) keletkezik.
  - háromelemes. Mindhárom káros anyagot átalakítja vagy lebontja.

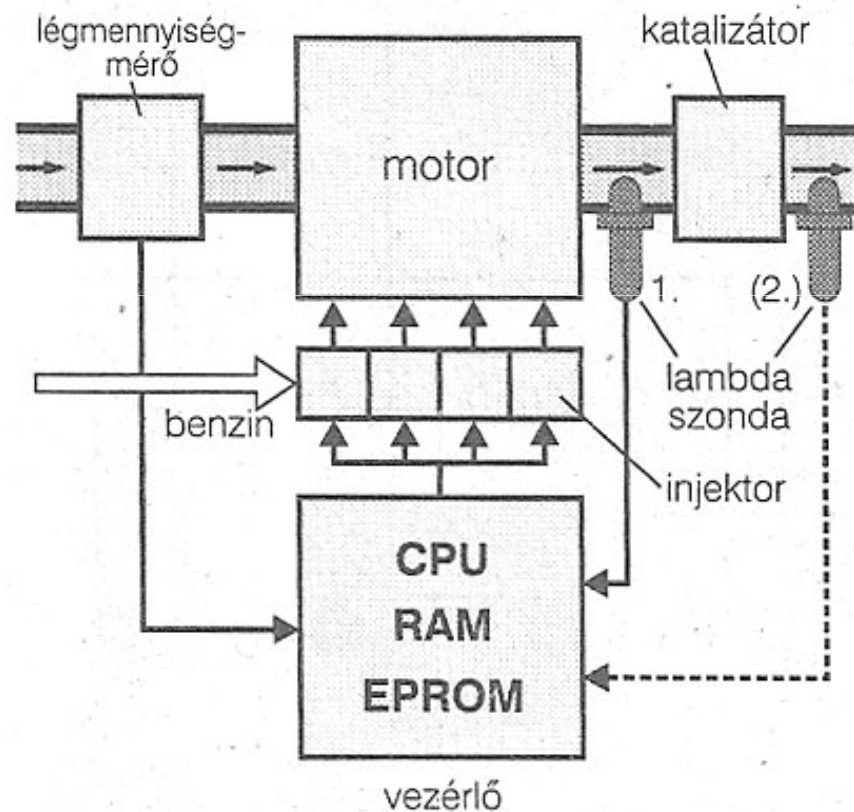

Katalizátor

- Belsejében kerámia monolit csőköteget tartalmaz, nemesfém, leginkább platina és ródium bevonattal

Lambda-szabályozás

- Hatékony üzemanyag-fogyasztás
- Minél kevesebb károsanyag-kibocsájtás
- Stabil működés
- A második lambda-szonda segítségével a katalizátor hatékonyságát is ellenőrzi a motorvezérlő.